

Резюмета на трудовете

на кандидата доцент д-р Янчо Маринов Бакалов, представени по конкурса за заемане на академична длъжност „професор” във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“, факултет „Навигационен“, катедра „Организация и управление на военни формирования на тактическо ниво“, област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1 „Национална сигурност“, интердисциплинарна конкурсна специалност, учебна дисциплина „Организационно поведение, лидерство и екипност“, заповед на Началника на ВВМУ № ЛС-103/13.08.2019 г., публикуван в държавен вестник, брой 68/27.08.2019 г.

1. (1.2)	Хабилизационен труд - Монография	Висше морско образование. Лидиране в конкурентна среда
издателски данни		РЕЗЮМЕ:
Изд. къща СТЕНО, ISBN 978-619-241-029-2. , Рецензенти: проф. д-р Б. Белев, доц. д-р Б. Дяков		РЕЦЕНЗИЯ НА ПРОФ. Д-Р БЛАГОВЕСТ БЕЛЕВ (СЪС СЪКРАЩЕНИЯ), ПУБЛИКУВАНА В СПИСАНИЕ „СТРАТЕГИИ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА И НАУЧНАТА ПОЛИТИКА“, КН. 4, 2019, с. 444-450 Монографията Висше морско образование. Лидиране в конкурентна среда е издадена от издателска къща „СТЕНО“, един от лидерите в издаването на учебна и научна литература на морска тематика. Съдържа характерните белези на монографичен труд – представен е системен научен и изследователски анализ на съществен и обществено значим проблем, посочена е обширна литературна справка и е рецензиран от хабилизирани в съответната научна област лица. Представеното изследване е интердисциплинарно, дългогодишната преподавателска и научна работа на автора е развила способността му да прилага изследователски подход при писането на подобен род трудове. Той има издадени още три монографии и девет книги - студии, учебници и учебни пособия, самостоятелно и в съавторство. В публикациите му много често присъстват проблемите на сигурността, лидерството и образованието, заедно и поотделно, като с тях авторът ни уверява в експертност на изводите и заключенията си, представени в тази монография. Трудът е структуриран в четири глави, в които изложението следва логиката от общото към частното. Читателят може да проследи, непротиворечиво представена, историята на българското висше морско образование, позиционирането му във военнообразователната система като един от стожерите на националната сигурност, неговата модернизация в годините на новото хилядолетие и

в частност - на военния, и на гражданския му компонент.

В първа глава доцент Бакалов пестеливо критично представя разбиранята си за същността на съвременното българско висше образование, националната стратегия за неговото развитие, както и нормативната уредба, която регулира процесите в него. Това му помага да направи преход към паралелното развитие на гражданското и на висшето военно образование у нас. Интерес представлява виждането му за еманацията на образованието, което той обобщено определя като „услуга, произвеждана с усилията на този, който я предлага, но и с участието, вложенията, мотивацията и активността на всички, които я ползват – обучаеми, публичен сектор, потребители на кадри и др.“.

Във втора глава са анализирани подходите за устойчивото решаване на реални проблеми в подготовката на кадри, касаещи непосредствено отделни аспекти на националната сигурност, и изискващи комплексен подход, което според него закономерно отрежда лидерска роля в морското образование и квалификация на Висшето военноморско училище „Никола Йонков Вапцаров“. Авторът гради анализите и заключенията си на базата на обширна литературна справка, за една част той се позовава и на монографията на професор Боян Медникаров „Военноморското образование в Република България – състояние и перспективи“, особено по отношение на военноморските структурни звена. В изказа на доцент Бакалов личи уважение към това изследване, както и подчертаното доверие в цитираните данни. Съпоставката на заглавията на двете монографии открива текстуално сходство, но това е само механично наслагване на рамките на подобни явления. Привържениците на конспиративните теории ще бъдат разочаровани, за плагиатство не може да става и дума. Професор Медникаров издава монографията си няколко месеца по-рано, но в книгата на доцент Бакалов се проследяват редица различаващи се схващания, изводи и алтернативни идеи.

В трета глава на монографията доцент Бакалов представя своето изследване, проведено с метода на системния анализ, за изясняване на параметрите на развитие на системата на морското образование в проблемна среда. В анализа си той отново напомня за намеренията, формулирани с неговия безспорен принос още на конференцията VulMET'2003, за комплексно решаване на многообразните проблеми на морето. Затова той разглежда концепцията „морско образование“ като своеобразен връх на една пирамидална структура, в основата на която лежи Националната морска стратегия, а надстроечните елементи са морската история, морската индустрия на България, военноморското строителство, морският суверенитет, морската инфраструктура, туризмът и опазването на ресурсите на морето.

Доцент Бакалов задълбочено анализира актуалното състояние на националните системи за морска сигурност и безопасност. Определенията, които използва, са непротиворечиви и състоятелни от правна гледна точка. Морското законодателство, национално и международно, е представено коректно и

професионално. Поставени са граници между отговорностите на субектите в гражданската и във военната сфери на дейност. Професионалистите, за които съдържанието на трета глава е разпознаваемо, ще намерят ясни логически връзки между морската сигурност и морската безопасност като поелементно свързани явления, част от една обща система от по-висш порядък – националната сигурност. Като резултат от проведено изследване авторът обосновава единството между явленията „сигурност“ и „безопасност“, като подчертава приоритетите при осъществяване на контрол върху морските пространства със сили и средства от военноморския компонент. Той дефинира и приоритетите на безопасността „на море“ в мирно време, обхващаща много широк кръг от интереси и дейности. Отнасящият се в този дух извод за морското образование подкрепя обосновката за единство на гражданския и на военния компоненти на висшето морско образование, като на инструменти за формиране на способности у морските офицери за справяне при разнообразни обстоятелства в морските пространства.

Най-ценното в изследването, представено в трета глава, откриваме между страниците осемдесет и осма и деветдесет и девета, където доцент Бакалов „разголва“ идеята и опитите за създаване на интегрирана морска политика на Р. България. Вероятно поради пристрастност към темата, оценявам написаното като най-задълбоченото научно изследване у нас по този въпрос. Няколко правителства, управлявали страната през последните две десетилетия, правеха опити да създадат Национална морска стратегия, но усилията им се изчерпваха „до плажната ивица“. Днес, когато мощни държавни морски структури се намират в частни ръце, интересът на държавата отслабна още повече. По непотвърдена информация, кръг от ентузиастично-професионалисти се е нагърбил със задачата да освежи паметта на управляващите за поетите ангажименти и да насочи погледите им в правилната посока. Още повече, Европа също настоява за това. На тези колеги бих препоръчал да се запознаят с точка 3.5 от трета глава на монографията и да привлекат Янчо Бакалов в екипа, за да използват експертни му познания.

В края на трета глава доцент Бакалов отново се фокусира върху висшето морско образование, разглеждано през призмата на системата за сигурност и безопасност на корабоплаването. Той представя нашата страна като част от единната европейска система, контролирана от Европейската морска агенция за безопасност (EMSA). Авторът доказва, че подчиняването на дейностите на националните морски образователни институции на идеята на Международната морска организация „Безопасност преди всичко“, е полезен и единственият перспективен път за тяхното развитие.

Преди да ни представи четвърта глава на монографията, доцент Янчо Бакалов вече е направил разрези на редица системи, структури и проблеми, с което активира креативността на отговорните институции за решаването на дефинираните проблеми. В тях много често работят хора, преминали през системата на висшето морско образование, и именно към тях са насочени анализът, и изводите в тази

	<p>глава. Интересът към осигуряването на кадровото развитие на академичните кадри точно отразява нуждите на национално отговорния морски сектор във всичките му политики. Със знанията и интересите си по педагогика и по морско дело (авторът е инженер-корабоводител и има завършено висше педагогическо образование), доцент Бакалов отново навлиза в дълбочина по темата и прави своите научно обосновани заключения. Някои от тях може би звучат обезкуражаващо - макар индиректно, той поставя на вниманието на читателя проблеми, които мнозина не биха искали да обсъждат: Какво би станало с висшето морско образование, ако научноизследователският му компонент не е приоритет, или ако се съхрани относително пасивната му, изчаквателна позиция по формирането на национална морска политика? Може ли едно училище за професионално образование да запази лидерската си позиция в системата на висшето образование, защото е ценено за способността му да се самоиздържа, макар че не това е смисълът на неговото съществуване? Нормално ли е съотношението между хабилитирани преподаватели и обучаеми да е 1/80? По този повод авторът дава примери в полза и срещу статуквото в сегашния му вид, и очертаващата се сложна перспектива при рестартиране на системата за висше образование, която без съмнение е един от елементите на националната сигурност.</p>
--	--

ТЕМАТИЧНИ ГРУПИ:

I. ПРИДОБИВАНЕ НА СПОСОБНОСТИ ЗА ОПЕРАТИВНА СЪВМЕСТИМОСТ ПО СТАНДАРТИ НА НАТО И КАДРОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ФОРМИРОВАНИЯТА ОТ ВМС – 14 ПУБЛИКАЦИИ

1. (2.2)	Монография	Аспекти на управленската дейност в тактическото подразделение	1999
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
изд. ВВМУ, ISBN 954-8991-15-2		Монографията представя поредица тематични модули, свързани с оптимизиране на управленската квалификация на военните кадри във връзка с приемането на страната ни в НАТО. Общата насоченост на изследването е изясняване на възможностите за синхронизиране на управленските дейности във въоръжените сили с постиженията на модерния мениджмънт в съюзните армии. В монографията се съдържат доказателства за това, че съвременната българска военна наука има	не

	<p>привилегията да се ползва от богато наследство от различните периоди на националното военно строителство. Предложен е критичен преглед на прилагания у нас военен мениджмънт в края на XX век. Критично са представени мисийно-целевият и йерархичният подходи, прилагани в съвременните въоръжени сили с високо технологично равнище на информационното осигуряване. В рубриците се предлагат операционализирани определения на категории и понятия от областта на мениджмънта, които по това време присъстват във военната теория и практика у нас, при значително разнообразие във вложения в тях смисъл.</p> <p>Представени са нормативната база и някои теоретични разработки на публично известни автори, които априори съдържат съществени пропуски и недостатъци. Анализирани са системно свързаните фактори на „външната“ и на „вътрешната“ среда във военната организация. За първи път в публикация е въведено по-широкото понятие „военно формиране“, в контекста на използваното от законодателя „въоръжено формиране“. Систематизиран е реновиран модел на психолого-педагогическите и социални условия за управление на военното формиране. Направената прогноза за определена безперспективност на нормативната база за въоръжените сили се оправдава, като няколко години след публикуването на монографията са подменени изцяло Законът за отбраната и въоръжените сили (2009 г.) и съпътстващите го основни подзаконовни нормативни актове.</p>		
2. (15.4)	Доклад на конференция	<p align="center">Саморегулация и психофизиологическа релаксация на функционалните състояния на членовете на корабните екипажи „на море“</p>	1994
издателски данни		<p align="center">РЕЗЮМЕ:</p>	съавтори
Научни трудове ВВМУ, 1994, Тематичен сборник, , ISBN 1312-3867, т. 4, с. 179-186		<p>В доклада е анализирана способността на индивида да фокусира вниманието "вътре" в себе си – способност, възникваща по време на дълбока релаксация и подпомагаща организма да подобрява физическото си състояние. Изследването е изпълнено със съдействието на психофизиологическата лаборатория на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ и е съобразено с възможностите за адаптация към стресори в</p>	не

		специфичната социална среда на корабен екипаж от ВМС. Насочено е към подпомагане усилията на управленските звена във ВМС в изграждане на психическа устойчивост на личния състав за активни действия в изразено стресогенна среда.	
3. (6.4)	Доклад на конференция	Хипотези за полето на изява на трансформация лидер в системата на висшето военно образование	2006
	Морски научен форум ISSN 1310-9278 - 2, с. 13-26	РЕЗЮМЕ: Докладът е разработен съвместно с проф. Б. Медникаров, като на него принадлежат съществената част от идеите и приносните моменти. Моето участие се изразява в коректното изясняване, в интерес на целите и на логиката на доклада, на психологията на лидерския феномен, в контекста на трансформиращото лидерство в съвременния мениджмънт.	съавтори Боян Медникаров
4. (8.4)	Доклад на конференция	Мотивационна достатъчност при вземането на решения.	2004
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
	Годишник на ВА, ISSN 1312-2991, т. 2, с.	Акцентът е поставен върху подготовката на стандартното командирско решение в оперативно съединение (формулировката е актуална към 2004 г.) във фаза изясняване на замисъл и определяне на приоритетите за въздействие при решаване на поставена задача. Феноменът „мотивационна достатъчност“ е относително слабо изучен и е защитен от автора в монография, и в статия в специализирано списание. Несъмнено валидността му нараства в условията на деидеологизация на подходите към военното строителство. В доклада той се представя като социален фактор и същевременно - като целенасочено формирано психическо свойство, доминиращо духовния потенциал на личността. Заедно със специфичните специални познания на командира той дава поле за проява на чувството му за отговорност и на доминиращата ценностна система, която е изградил за себе си като военнослужещ.	
5. (9.3)	Студия	Използване на военните формирования от ВМС в мирно време при операции от невоенен характер и различни от война	2003
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори

Годишник ВА "Г. С. Раковски", 2003, ISSN: 1312-2991, т. 2, с. 162-209		Темата е разработена от колектив на катедра „Военноморски сили“ на ВА „Г. С. Раковски“, на която авторът по това време е бил член. С подчертано значим принос на доцент П. Дерелиев са формулирани насоки за подготовка и използване на военноморски единици и отделни формирания при операции различни от война, по доктриналните схващания на НАТО по това време. Същевременно е развита идеята за невоенните операции с участие на въоръжените сили в интерес на разрешаването на кризи, свързани с екологични проблеми, природни бедствия и катаклизми, бежански потоци (по примера на възникващите на територията на разпадаща се Югославия).	Петър Дерелиев
6. (9.4)	Доклад на конференция	Проблеми на внедряването на модела за оперативно планиране във формиранията на ВМС	2003
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Морски научен форум ISSN: 1310-9278 - 5, с. 100-111		Докладът е синтезиран отчет и анализ на първото командно-щабно учение у нас с оперативно планиране по стандартите на НАТО при отбранителна операция, провеждана от обединение (корпус) по отразяване агресия на „Северните“ на територията на Р. България. Учението е зачотно за випускниците на ВА през 2002 г. Съставът на катедра ВМС формира щаб на съединение - военноморска база, в която по задание влизат всички сили и средства на флота. В процеса на оперативното планиране слушателите подготвят 17 тематични брифинги в съответствие с петстепенния модел за оперативно планиране НАТО, а анализът на резултатите е отразен в настоящия доклад.	Петър Дерелиев
7. (13.4)	Доклад на конференция	Управление на процеса на формиране на лидерски качества у курсантите от ВВМУ	1999
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Сб. „Въоръжените сили в демократичното общество“, ВИ, 1999, с. 324-332		В доклада са анализирани основополагащи идеи, традиционно свързвани с военното лидерство: 1. Ефективен лидерски стил. Той предполага способности да се мобилизират силните страни в индивидуалността на подчинените и да се минимизират слабостите им. Предлаганият модел за формиране на такива	не

		способности предполага подготовка във ВВМУ на компетентни, високообразовани и с широка обща култура морски офицери. 2. Подходящи тренингови форми за изграждане на курсантите като морски офицери–лидери на първично тактическо ниво: командни, по военен церемониал, по налагане във формирането на дух на взаимопомощ, за психическа устойчивост, по морска култура и морски спортове. 3. Промотиране на тридесет лидерски качества, които обучаемият трябва да изгради у себе си в Морското училище.	
8. (10.4)	Доклад на конференция	Дискусията като учебна форма в тактическата подготовка на офицерските кадри	2001
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
		Мотивите за публикуването на доклада следват промяната на модела на подготовка на випускниците от ВА в заключителната фаза на тяхното обучение - изработване и защита на дипломни работи-магистърска теза. Новостта се състои в промяната на изискванията, при дипломиране да не се представят като дипломни работи графици-разчети и „летучки“ от учения, а да се подготви теоретичен тезис със съответните анализи и обосновки. Докладът представя механизми и ефекти на груповото решение, с акцент върху значимостта на два съществени ефекта: груповата дискусия позволява да се срещнат противоположни позиции и да се обсъдят варианти на решение. Ако решението е подкрепено от група експерти, то е логичният извод от дискусията и се превръща в групова норма.	
9. (2.4)	Доклад на конференция	Съотносимост на понятията юрисдикция, морски суверенитет и безопасно корабоплаване	2011
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
	Морски научен форум ISSN:1310-9278 - 1, 2011, с. 108-113	Суверенните права предполагат упражняване на власт, включително законодателна, в по-ограничен обем и с конкретни цели, в сравнение със суверенитета, но пък значително по-общи в сравнение с понятието „юрисдикция“.	

		Така например, съгласно чл. 56 от Конвенцията по морско право, „в изключителната икономическа зона крайбрежната държава има суверенни права за промишлено проучване и експлоатация, съхраняване и стопанисване на природните ресурси – живи и неживи, намиращи се на морското дъно, в неговите недра и в покриващите го води, както и по отношение на други дейности за икономическо разработване и експлоатация на зоната, като получаване на енергия чрез използване на водата, теченията и ветровете и <i>юрисдикция</i> , както се определя от съответните разпоредби на тази конвенция, по отношение на създаването и използването на изкуствени острови, съоръжения и структури; морски научни изследвания; защита и опазване на морската среда; други права и задължения, предвидени в конвенцията”. Очевидно е, че по визирания казус юрисдикцията предполага осъществяване на строго определени права по конкретен въпрос, със специфична цел. Защитата на интересите в националните морски пространства е многоаспектна и първостепенна по важност функция на държавното управление – посредством „защита на морския суверенитет” или чрез налагането на обоснована система от правила.	
10. (7.4)	Доклад на конференция	Управлението на ресурсите на екипажа - фактор за безопасно корабоплаване	2005
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
	BULMET'2005, ISBN 954-8991-34-9, с. 143-149	Докладът съдържа обосновки и предложения за съставяне на програма за преподаване по моделния курс на Международната морска организация Bridge team and resource management за обучение на офицерския състав в екипна работа на мостика и управление на ресурсите. Центърът на тежестта е поставен върху условията за създаване на екип въз основа на доказан професионализъм, доверие, изповядване на ценности и лидерство.	Петър Дерелиев

11. (5.3)	Статия в списание	Optimisation of Statuses and Human Behavior in Stressful Situation by the Ship	2010
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
сп. Marine Tehnology and Environment, бр. 1, 2010, стр. 21-25; EBSCO		Представени са условията за превенция на благоприятното поведение на членовете на корабните екипажи в стресогенна среда. Защитава се идеята, че психологическата подготовка на бъдещите моряци в брегови условия и в професионалното училище трябва да бъде поставена на научна основа, планомерна и целенасочена, без компромиси и недостиг на въздействия. Посочени са конкретни инструменти за постигане на заявените резултати.	Боян Медникаров
12. (6.3)	Статия	Изследване на съвременните възгледи за безопасно корабоплаване	2009
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Колективен том “Защита на пристанища“, 2009, стр. 211-221– закрит фонд		Закрит фонд	
13. (7.3)	Статия	Човешкият фактор в системата за безопасност на корабоплаването. Инженерно-психологичен подход	2008
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Годишник на ТУ – Варна, ISSN:1311-896X, 2008, стр. 190-195		Представено е схващането на автора за съдържанието на базовата идея за „човешкият фактор“ в корабоплаването, неговия дял за възникване на критични обстоятелства на море и възможностите за оптимизиране на процеса на подготовка на корабен персонал. Предложен е инженерно-психологичен анализ на корабните ергатични системи и участието в тяхното управление на човека-оператор. Направените изводи се отнасят равно вероятно за гражданския и за военния флот. Ключови думи: безопасност, грешки, човек-оператор, превенция, специалисти.	не

14. (8.3)	Статия	Дефиниране на понятието „Система за безопасност на корабоплаването”	2008
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Годишник на ТУ – Варна, ISSN:1311-896X, 2008, с. 184-190		На системен анализ е подложено явлението „безопасност на корабоплаването”, идентифицирано като особена организация на база данни, реално и достъпно за познание. Предложена е дефиниция за системата за безопасност в световното корабоплаване, представени са нормативна база и основните акценти в европейската и в националната морски политики в неговата реализация като най-важен фактор за успешната експлоатация на световното морско стопанство.	

**II. ФОРМИРАНЕ НА СРЕДА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ
НА ВОЕННООБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА - ЕЛЕМЕНТ НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ – 9 ПУБЛИКАЦИИ**

1. (12.4)	Доклад на конференция	Опит за концепция за развитието на висшето морско образование във ВВМУ "Н. Й. Вапцаров"	2001
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Морски научен форум ISSN: 1310-9278- 6, с. 181-189		Текстът се публикува през 2001 г., като реплика-обосновка на незавършилата дискусия за бъдещето на ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ - като самостоятелно висше училище или в състава на Националния военен университет. Той отразява съдържанието на проект за преобразуване, по смисъла на чл. 15, ал. 1 на Закона за висшето образование, на Военноморското училище в гр. Варна, в Национална морска академия – гражданско висше училище с военноморски модул за професионална подготовка на бъдещите офицери, обучаващи се по морски специалности за нуждите на ВМС. Проектът, един от вносителите на който е авторът, е обсъден в Академичния съвет и е направен достояние на командването на ВМС, на ръководството на „Параходство БМФ“, на Морската камара, на ръководството на Български морски квалификационен център и на други партньори. Концепцията за преобразуване на училището се базира върху схващането за	Цвятко Цанев

	<p>съхраняване на наличния интелектуален капитал: човешкия фактор, изградените отношения с потребителите на кадри и организационния капацитет на институцията. Авторите на проекта представят мотивите, мисията, задачите, механизмите за преобразуване, приемствеността, рамката за взаимодействие с военното ведомство за формиране на разделителен протокол за материалните активи, условията и отговорностите по обучението на военнослужещи, ангажираността на академичния състав, източниците за финансиране и обобщени разчети за ресурсното осигуряване. Новите отношения с потребителите на продукта, подготвените морски лица, предполагат оптимизиране на връзките, договаряне на условия за предоставяне на образователната услуга и въвеждането на бизнес отношенията като водещи.</p>		
2. (3.4)	Доклад на конференция	Системен подход към подготовката на кадри за безопасна експлоатация на флота	2010
издателски данни	РЕЗЮМЕ:		съавтори
БУЛМЕТ'2010, ISBN 954-8991-34-9, с. 38-44	<p>Системният подход при налагането на режим на безопасно корабоплаване като правило е в основата на оперативното планиране на действията на сили и средства в националните морски пространства. Прилагането на концепцията за „центровете на тежестта” предполага организация на използването на определен ресурс като фокус на сили и средства, от който зависи всичко, или точка, срещу която трябва да бъде насочена цялата енергия. Еволюцията на концепцията за центровете на тежестта от военно-приложна към по-широко приложима, обслужваща управленски решения за решаване на разнообразни по характер проблеми, вече е застъпена подобаващо в български научни разработки по проблема. Логиката на нейното приложение изисква налагане на определени стандарти на консистентност при определянето на „центровете на тежестта” на всички нива, ключови за системата за морска безопасност, които се приемат за фокус на целенасочените усилия на ангажираните субекти. Част от системните елементи присъстват и в дейността на субектите, обучаващи морски кадри за безопасна работа.</p>		Марин Маринов

3. (18.4)	Доклад на конференция	Некоторые подходы исследования влияния человека на безопасность профессиональной деятельности	2009
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
изд. Института проблем транспорта им. Н. С. Соломенко, Санкт-Петербург, сб. „Нева“, 2009“, с 72-76		Разкрити са особеностите на актуални подходи за оптимизиране на влиянието на човешкия фактор за безопасността на професионалните дейности от областта на морското дело и сигурността. Техногенният компонент, представляващ значително по-голямата част от текста, е разработен от инж. Марин Маринов. Принос на автора е разработването на психологическия подход по темата.	Марин Маринов
4. (1.3)	Статия в списание	Книга за успешните научни публикации	2019
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Сп. Стратегии на образователната и научната политика, кн. 2, 2019, с. 221-226 WoS: 000463839400007		Автор на книгата „Успешните научни публикации“ е капитан първи ранг, доцент д-р Асен Кожухаров, началник на катедра във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“. Със статията-рецензия се оценява значимият му принос в създаването на поредица специализирани публикации, посветени на обучаването на млади учени от военнообразователния сектор, изпитващи потребност да се справят с възникнали относително нови за тях проблеми, касаещи използването на съвременни информационни ресурси в публикационната дейност. Авторът на статията-рецензия дава гласност на необходимостта всеки приближен до академичните среди и мотивиран да провежда научни изследвания, да публикува по подходящ начин резултатите от тях, да се усъвършенства в създаването, регистрацията и стопанисването на научните си постижения като активи. Нерядко в изследователската и публикационната дейност на учени в сферата на националната сигурност се забелязва подценяване на информационния ресурс, касаещ откриваемостта му като автор, представител на своята научноизследователска или творческа общност. Със статията е оценена ролята на информационните ресурси в изследователската и публикационната дейност на съвременния учен за структурирането на професионалния профил на публикациите му, както и ползването на базата данни на научните	

		организации, към които принадлежи. Тя е публикувана в българско списание, индексирано във WoS.	
5. (4.3)	Статия	Управление на учебната дейност за формиране на специфични професионално значими качества на студентите от специалност „Корабоводене“. Мотивация, тренинги, реализация	2017
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Известия на съюза на учените – Варна, Секция „Технически науки“, т. 1, 2017, с. 102-106, , ISSN 1310-5833		В статията, публикувана в съавторство с доц. Божидар Дяков от факултет „Корабостроене“ на ТУ – Варна, се анализират нарастващите потребности на националната индустрия от добре подготвени специалисти. Наличието на конкуренция между съществуващите висши технически училища и намаляващия брой студенти в страната са основните предпоставки, налагащи повишаване на качеството и конкурентоспособността на предлаганите образователни услуги. Развитието на образованието и просперитетът на икономиката са неделими един от друг компоненти. В този смисъл повишаването на качеството на морското образование и обучение с цел успешна професионална реализация и развитие следва да се разглеждат като водещ принцип за висшите училища. Трите компонента, знания, умения и способности, са в основата на формиране на компетенциите - качества, които се търсят на пазара на труда и които ще помогнат на студентите в бъдещата им реализация. За да бъдат придобити определени компетенции от студентите, те трябва не само да са осъзнали необходимостта от професионално изпълнение на задълженията си, но и да бъдат мотивирани да се самоусъвършенстват, повишавайки своето ниво на компетентност чрез обучение през целия живот. За да се изгради като професионалист, студентът трябва да се мотивира посредством тренинги да преследва високи цели, в съответствие с изискванията на упражняваната професия и нейното непрекъснато развитие, и осъвременяване. Статията определя личностната мотивация като една от най-важните предпоставки в професионалното развитие на студентите, която е продукт не само на персонална характеристика, а и на поредица от взаимодействия. Това засяга цялостния учебен	Божидар Дяков

		процес: учебната програма, учебното съдържание на изучаваните дисциплини, материалната база, информационното осигуряване, академичния състав, отношението на преподавателите към тях и се стигне до интериорния дизайн на висшето училище и катедрата, в която се обучават. Доказва се, че средата, в която студентите-моряци се обучават, имиджът и репутацията на ВУЗ, и състоятелността на специализиращата катедра могат активно да влияят на психологическия им комфорт, и успеваемост. Всичко това оказва влияние върху ценностната система на студентите и професионалната им подготовка.	
6. (5.4)	Доклад на конференция	Модел на либерализиране на висшето образование и квалификация	2008
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
сб. „Стратегически насоки в бизнеса през XXI в. и качеството на висшето образование, ТУ- Варна, ISBN 978-954-20-0426-4		Интерпретирането на основни функции на висшето образование, един от фундаментите на системата за национална сигурност, осигуряващ възможности за контрол от страна на индивида върху присъствието му в екзистенциалната среда, от гледна точка на ангажираните субекти – висшите училища, работодателите и обучаемите, сочи проблемните области, които следва да бъдат перманентно реформирани. Либералният модел на анализ на съществуващите дадености откроява необходимите насоки на промяната - по-малко държавна намеса, повече независимост за договаряне и реализация на условията за съвместна дейност с потребителите на създавания продукт. Ключови думи: модел на висше образование, теория за човешкия капитал, сигнална функция, квалификация, способности, трансфер на знания, репутация на висшето училище, технологии, либерализация.	
7. (11.4)	Доклад на конференция	Изследователският подход към подготовката на научни публикации по военна психология	2001
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Морски научен форум ISSN: 1310-9278 - 7, с. 217-222		Публикуването на доклада е в отговор на появата на три взаимно допълващи се интерпретации на военната психология: като наука, психотехника и преподавана научна дисциплина. Появиха се немалко публикации, построени изцяло на	

		спекулативна основа. Това постави под съмнение смисъла на самото определение „военна“ психология. Текстът е отговор на тези тежнения и заявка да се признават за научни само тези трудове, които са защитени с изследвания, надрастващи публицистиката и голословните заявки за постижение. Обосноваването с научен подход резултати от изследванията гарантират успешното решаване на кръга от проблеми, с които военната психология се ангажира в интерес на повишаване отбранителната способност на военните формирования.	
8. (14.4)	Доклад на конференция	Подходи за изграждане на система за подготовка на морски кадри	2010
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
БУЛМЕТ'2010, ISBN 954-8991-34-9, с. 141-149		<p>Декларираните намерения да се решат проблемите с финансирането на дейностите на морските учебни звена при съвместно участие на държавата и на потребителите на кадри следва да бъдат нормативно уредени. Очевидно е, че съществуващата нормативна база не създава оптимални условия за това. Делегираните бюджети на средните училища осигуряват минимума за тяхното съществуване и не отчитат спецификата на разходите за подготовка на специалисти. Държавната субсидия за висшите училища „на студент“ също не предоставя необходимия ресурс за работа. Очевидно е, че решаването на проблема с оптималното ресурсно осигуряване на дейностите на образователно-квалификационните институции в сферата на морската индустрия се нуждае от нестандартно за нашите условия решение и трябва да бъде предмет на отделна дискусия.</p> <p>Обсъжданите структури за съвместна дейност и сътрудничество на ангажираните субекти в образователно-квалификационната дейност (комисия или др.) следва да имат ясно дефинирани предмет на дейност и прерогативи. Според нас освен консултативни, такива могат да бъдат изработването и контролът за изпълнение на минимални изисквания за подготовка на съответния морски специалист, по смисъла на изискванията за регулираните професии.</p> <p>Предлага се на ръководствата на отделните обучаващи институции да проведат активни консултации за подписване на договори за съвместна дейност и сътрудничество</p>	Иван Иванов

	<p>– по отношение на съгласуването на учебни планове и програми и на системата за качество, в обмена на преподаватели, провеждане на съвместни методически дейности, предоставяне на материална база при договорени условия и др.</p> <p>Следва да отчетем недостатъчното внимание и подкрепа за учебните звена в системата за средно морско образование. Този проблем, поставен във връзка с дизайна на системата за морско образование, предполага конкретни стъпки за активиране на връзката и за взаимопомощ с висшите училища с подкрепата на морската администрация.</p> <p>Изказва се становище, че очакванията за специален закон за морското образование и квалификация са по-скоро нереалистични – причините за това са много и значими. Същевременно необходимостта от решаване на съществуващи проблеми за системата чрез по-добра нормативна уредба е очевидна. Това може да стане с добавяне на текстове в Кодекса за търговско корабоплаване, като още в Чл. 1 бъде добавено, че с него се уреждат и обществените отношения, свързани с ресурсното осигуряване и контрола за подготовката на кадри – морски лица.</p> <p>Като се отчита статутът на Кодекса за търговско корабоплаване в българското законодателство, той може да отговори на нашите очаквания: за оптимизиране структурата на учебната година в образователните институции, за статута на преподавателите, участието на морския бизнес в ресурсното осигуряване на подготовката на кадри, съгласуването на нивата на отговорности в системата, избягването на конфликти на интереси между институциите и много други.</p>		
9. (16.4)	Доклад на конференция	Работата на преподавателското тяло във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ през погледа на курсантската аудитория	1998
	издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
Морски научен форум ISSN: 1310-9278- 4, 1998, с. 64-70		Докладът отразява резултати от репрезентативно социологическо проучване „Преподаването и преподавателите във ВВМУ – 1997-1998 г.“ Една от задачите е формиране на обобщаваща оценка за пълнотата на учебния процес , основаваща се на количествен и качествен анализ на процесите, които го формират. Интерпретацията на	

	получените резултати направи възможно изясняването на отношението на обучаемите към приноса на преподавателите в училището за тяхното приобщаване към общите и професионални знания и умения.	
--	---	--

III. ОПАЗВАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ПАМЕТ, ФУНДАМЕНТ НА НАЦИОНАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ – 7 ПУБЛИКАЦИИ

1. (1.4)	Доклад на конференция	Паралелната война	2018
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори
Сб. България – Германия. Първата световна война. Поуки за бъдещето, ISBN: 978-619-7428-27-8, с. 224-238, РИИЦ: https://elibrary.ru/item.asp?id=36280947		Сепаратистки акции за заемане на територия, етническо прочистване, кървави преврати, партизански и революционни войни, въоръжени метежи, „мръсни” войни, въстания... Това е непълен списък на познатите „малки“ войни, които не се водят от враждуващи държави. Те могат да преливат от една форма в друга, като съхраняват насочеността си. Нерядко резултатите от тях са съизмерими с тези от „големите“ войни. Карл фон Клаузевиц е формулирал фундаменталния признак на войната: „насилствено действие, доведено до крайния му предел“. През Първата световна война управленската несъстоятелност, корупцията и моралната деградация на упражняващите властта у нас достигат критични стойности, заедно с разходите по войната водят до стопански упадък, и поради тежките жертви на фронта – до упадък на морала на войника, радикализация на войнишките маси, и на офицерския корпус. Паралелната война, която постепенно ангажира цялото общество, води до упадък и на националния идеал за обединена България. За съжаление, всичко това е почти забравено само сто години след края на трагичната световна война.	
2. (3.3)	Статия в списание	Има ли шипка на връх Шипка.	2018
издателски данни		РЕЗЮМЕ:	съавтори

<p>Сп. Историческо бъдеще, кн. 1-2, 2018, с. 225-229, ISSN 1311-0144</p>	<p>Статията съдържа анализ и оценки за монографията „Книга за върховете „Свети Никола“ и Шипка“, с автор професор доктор Петко Петков, преподавател във Великотърновския университет „Св. Кирил и Методий“. Безспорно работата на професор Петков е израз на професионализъм и на разбирането му за родолюбива гражданска позиция. Тя е посветена на едно често срещано явление както в баналното политиканстване, така и в историографията – подмяната. В текста се оспорва моралното право немотивирано да се подмени името на връх Свети Никола“, свидетел на легендарната шипченска епопея, с връх „Шипка“, какъвто по това време също реално е съществувал. Той има легендарна слава в епопеята, не по-незначителна от тази на по-високия си съсед. В рецензията се задава риторичният въпрос: от кого пазят народната памет тези, които безцеремонно си позволяват да подменят историческата истина и за кого – и докога!</p>		
<p>3. (4.4)</p>	<p>Доклад на конференция</p>	<p>Парламентарният контрол върху дейността на въоръжените сили в началото на ХХ век</p>	<p>2008</p>
<p>издателски данни</p>		<p>РЕЗЮМЕ:</p>	<p>съавтори</p>
<p>Научна конференция с международно участие, Годишник ВВМУ, ISSN:1311-896X, 2008, с.</p>		<p>В доклада са коментирани протоколи от заседания на състави на Народното събрание, където са обсъждани проблеми, свързани с армията. Поводите са нелицеприятни, но депутатските запитвания са много конкретни и показват ангажираност, и добро познаване на армейското злободневие. Всяка реплика е изпълнена с уважение, както и отговорите, и коментари те на военния министър. Посочените примери могат да бъдат изучавани като прецедент на парламентарен контрол извън контекста на порочното определение на този феномен в днешното законодателство.</p>	
<p>4. (2.3)</p>	<p>Статия в списание</p>	<p>Българските възпитаници в морското инженерно училище в Кронщад 1885-1915</p>	<p>2018</p>
<p>издателски данни</p>		<p>РЕЗЮМЕ:</p>	<p>съавтори</p>
<p>сп. Исторически преглед, ISSN: 0323-9748, кн. 1, 2018, с.</p>		<p>На читателя е предложена историческа справка за обучението на български граждани в руски военноморски училища през 80-те години на ХІХ век и в периода непосредствено преди Първата световна война. Разкрит е замисълът на държавниците в страната ни - да</p>	

189-194, РИНЦ: https://elibrary.ru/item.asp?id=36510226	осигурят, паралелно с развитие на българското Морско училище, подготовката на образовани морски офицери с военно-технически познания на най-високо ниво, които да трансферират знания и да пренесат чуждия опит в нашия флот.	
5. (10.3) Статия в списание	Кризата в офицерската професия	2000
издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
Сп. Военен журнал, ISSN 0861-7392-СVII, 1 с. 36-42	Историографски е представен моделът на създаване и укрепване на офицерския корпус в България. Посочени са кризисните моменти в отделни периоди, съпътстващи няколко национални катастрофи. Кризата се разглежда като закономерен резултат от погрешни политики за кадрово осигуряване на структурите за сигурност. Анализирани са актуалните причини за отлив от офицерската професия в навечерието на XXI век.	
издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
6. (12.3) Статия в списание	Нагласата за национална идентичност като елемент на националната сигурност	
e-Journal VFU, ISSN 1313-7514, № 12, 2019	Смисъл на понятието "национална сигурност" е състоянието на отделния гражданин, неприкосновеността на неговата свобода и достойнство. Безусловно той се чувства повече защитен ако може да упражнява „задоволителен контрол“ върху въздействията, на които е подложен. Тезата за грамадните усилия на Европейския съюз и НАТО към разширяване зоната на глобална стабилност, сътрудничество и благоденствие, е непълна. През последните двадесет години нито един регионален конфликт не е разрешен с активното участие на Европейския съюз, а ролята му за решаване на глобални проблеми е все по-незначителна. Присъствието на една „свръхернация“, формирана според очакванията на пионерите на европейската идея, би туширала тоталния екстремизъм и спорните геополитически решения. Такава обаче няма, „референтните“ полюси между националната и континенталната идентичности никога досега не са били уравнивявани. При възникването на мащабни ексцеси обичайните потърпевши са малките нации, които губят идентичност заедно с нарастването на икономическата емиграция, ерозиране на образованието, разрушаване на традиционни културни връзки, икономическа рецесия и загуба на способности за териториална отбрана. Загубата на национална идентичност	

непременно означава загуба и на национална сигурност.

Националната идентичност е генераторът, който регулира силата на цивилизационния поток, в който е потопено съвременното общество. Тя помага за формулирането на адекватни национални цели и ги подкрепя с господстващия обществен морал. Деморализацията на обществото закономерно поражда несигурност. Осъзнаването на националната идентичност, която не е насочена срещу никого, изгражда среда за сигурност в обществото.

Крайният продукт и същинският смисъл на понятието "национална сигурност" е състоянието на отделния гражданин, съзнаващ неприкосновеността на неговата свобода и достойнство. Безусловно той се чувства повече защитен ако е в състояние да упражнява „задоволителен контрол“ върху въздействията, на които е подложен. Десетилетният български опит в международните отношения ни е научил, че в колективната отбрана, международното разпределение на труда, икономическата интеграция и правото на подпис на малките нации се предоставя позицията „и други“. Тезата за грамадните усилия на Европейския съюз и НАТО към разширяване зоната на глобална стабилност, сътрудничество и благоденствие, е непълна. Достатъчно е да се спомене ескалирането на търговските войни, отказът от спазване на споразумения за ограничаване на нападателни оръжия, финансирането на групи от агенти на влияние в други страни, снабдяването с оръжие на екстремисти, маскирани като „демократични сили“, политиките на ембарго без санкции на ООН, „цветните“ революции и др., за които нашите граждани нито са питани, нито някой има намерение да отчита настроенията им. Не бива да се пропуска и това, че през последните двадесет години нито един регионален конфликт не е разрешен с активното участие на Европейския съюз, а ролята му за решаване на глобални проблеми е все по-незначителна. Присъствието на една „свърхернация“, формирана според очакванията на пионерите на европейската идея, би туширала тоталния екстремизъм и спорните геополитически решения. Такава обаче няма, „референтните“ полюси между националната и континенталната идентичности никога досега не са били уравновесявани.

издателски данни	РЕЗЮМЕ:	съавтори
7. (11.3) Статия в списание	Общество на кавалерите на военния орден „За храброст“	
e-Journal VFU, ISSN 1313-7514, № 12, 2019	<p>Всички войни, които е водила България, са под знака на националното обединение, но на това е сложен кръст. Нашите смели бащи и дядовци са воювали не за награди, постове и слава, а със страх от смъртта, с тежки мисли за семействата си, за децата си, за земята си. Днес, отдалечени от битките и сраженията, имаме възможност да направим необходимото военният орден „За храброст“ да се завърне на пиедестала, на който националната ни история го е поставила. Около него се е формирало общество на кавалерите, регистрирано легитимно през 1934 г. и в народната памет той никога не е отменян. Новият му вариант, заместителят, е досадно недоразумение. Досадно за нас, съвременниците и обидно за всички наградени през тежките войни за национално обединение. Около него никога няма да се въздигнат Орденска дума, Войнишки кръст, Общество и Ценности. Нека заедно да решим, че това е наш синовен дълг, нищо, че звучи трафаретно! Дано да ни чуят съюзите от запаса, сдружението „За честа на пагона“, възпитаниците на военните училища, русофилите и поклонниците на генерал Джордж Маршал, Конфедерациите, наследниците, помнещите, патриотите, генералитетът, военно-академичната общност, чиновете под знамената, нечленуващите чиновете от резерва и запаса. Нищо, че никой повече няма да бъде награждаван „За храброст“.</p>	